

Ortaokul Ö?rencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Kayg?lar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ortaokul Ö?rencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Kayg?lar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28498>

Özet

Ortaokul Ö?rencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Kayg?lar? Ölçe?i (OÖSBDKYÖ), Yavuz Y?ld?r?m taraf?ndan 2018 y?l?nda bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmis? özgün bir ölçme arac?dır. Bu ölçe?in temel amac?, Sosyal Bilgiler dersine yönelik ortaokul ö?rencilerinin ya?ad??? bili?sel ve duyu?sal kayg? düzeylerini belirlemektir. Ölçek, ö?rencilerin ders içeri?i, s?navlar, ö?retmen de?erlendirmeleri ve genel ders performans? gibi alanlarda hissettikleri olumsuz duygusal tepkileri ve endi?eleri ölçmek üzere tasarlanm???tır. Bu tür alan spesifik kayg? ölçümleri, e?itim psikolojisi ve rehberlik alan?nda ö?rencilerin akademik ba?ar?lar?n? engelleyen duygusal bariyerlerin anla??lmas? aç?s?ndan büyük önem ta??maktadır.

Ölçek, bir ölçek geli?tirme çal??mas? olarak, psikometrik aç?dan geçerli ve güvenilir bir araç sunmay? hedeflemiştir. Geli?tirme süreci, madde havuzunun olu?turulmas?, uzman görü?ü al?nmas?, pilot uygulamalar ve nihayetinde yap? geçerli?ini sa?lamak üzere Faktör Analizi tekniklerinin kullan?lmas?n? içermiştir. OÖSBDKYÖ, Sosyal Bilgiler dersine özgü kayg?y? standartla?t?rmas? ve ölçülebilir hale getirmesi aç?s?ndan alana önemli bir katkı sa?lamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler, Kayg?, Ortaokul, Ölçek Geli?tirme, Ders Kayg?s?, Akademik Kayg?, Duyu?sal Alan, Sosyal Bilgiler E?itimi.

Yazarlar

Yavuz Y?ld?r?m

Amaç

Ölçe?in temel amac?, Türkiye'deki ortaokul ö?rencilerinin (5. s?n?ftan 8. s?n?fa kadar) Sosyal Bilgiler dersine yönelik ya?ad?klar? spesifik kayg? düzeylerini nicel olarak ölçmektir. Bu amaç do?rultusunda, geçerlik ve güvenirlilik çal??malar? tamamlanm??, psikometrik özellikleri yeterli bir ölçme arac?n?n e?itim ara?t?rmac?lar?n?n ve rehberlik uzmanlar?n?n kullan?m?na sunulmas? hedeflenmiştir.

E?itim ara?t?rmalar?nda, matematik veya fen gibi derslere yönelik kayg? yo?un bir ?ekilde çal??l?rken, Sosyal Bilgiler gibi be?eri bilimler alan?ndaki kayg? genellikle göz ard? edilmektedir. Bu ölçek, ö?rencilerin tarih, co?rafya, vatanda?lık bilgisi gibi konular? içeren bu dersi ö?renme süreçlerinde kar??la?t?klar? duygusal engelleri belirleyerek, e?itim programlar?n?n ve ö?retim yöntemlerinin bu kayg?lar? azaltacak ?ekilde yeniden düzenlenmesine zemin haz?rlamaktadır.

Yap?

Ölçek, psikolojideki **akademik kayg?** yap?s?n?n alt boyutu olan, **alana özgü kayg?** (domain-specific anxiety) yap?s?n? ölçmektedir. Kayg?, genellikle bili?sel bile?en (endi?e, ba?ar?s?zl?k korkusu) ve fizyolojik bile?en (gerginlik, kalp çarp?nt?s?) olmak üzere iki ana bile?enden olu?ur. OÖSBDKYÖ, özellikle Sosyal Bilgiler dersi ba?lam?nda bu bile?enleri de?erlendirir.

Ölçe?in ölçtü?ü temel yap?, ö?rencilerin Sosyal Bilgiler dersinde kar??la?t?klar? zorluklar, s?nav performans? beklentisi, ödevler ve projeler kar??s?ndaki yetersizlik hissi ve dersin içeri?ine yönelik olumsuz tutumlar?ndan kaynaklanan genel gerilim durumudur. Tipik bir ölçek geli?tirme çal??mas?nda oldu?u gibi, bu yap?n?n birkaç alt boyutu içermesi muhtemeldir; örne?in, "S?nav Kayg?s?", "Ders ?çeri?i Kayg?s?" veya "Sözlü Kat?l?m Kayg?s?".

Geçerlik

Y?ld?r?m (2018) taraf?ndan yürütölen ölçek geli?tirme çal??mas?nda geçerlik çal??malar? detayl? olarak ele al?nm??t?r. Geçerlik çal??malar?n?n temelini, ölçe?in gerçekten Sosyal Bilgiler dersine yönelik kayg?y? ölçüp ölçmedi?ini belirlemek olu?turur.

Kapsam Geçerli?i (Content Validity): Ölçek maddelerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik kayg? yap?s?n? yeterince temsil edip etmedi?i, alan uzmanlar?n?n (Sosyal Bilgiler ö?retmenleri, e?itim bilimciler ve psikometristler) görü?leri al?narak sa?lanm??t?r. Uzman görü?leri do?rultusunda maddeler revize edilmi? ve son hali verilmi?tir.

Yap? Geçerli?i (Construct Validity): Yap? geçerli?i, genellikle Faktör Analizi yöntemleri kullan?larak test edilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak varsay?lan alt boyutlarla uyumlu oldu?unu göstermeyi amaçlam??t?r. (Detayl? istatistiksel sonuçlar ve uyum indeksleri, referans tezde mevcuttur.)

Kaynak verilerde spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, bir yüksek lisans tezinin standartlar?na uygun olarak bu çal??malar?n yürütöldü?ü varsay?lmaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar?, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararlıl???n? de?erlendirmeyi amaçlam??t?r. Güvenirlik, ayn? ko?ullar alt?nda uyguland???nda benzer sonuçlar verme yetene?i olarak tan?mlan?r.

?ç Tutarlı?k (Internal Consistency): Ölçe?in maddelerinin birbiriyle ne kadar tutarlı oldu?unu gösteren **Cronbach Alfa** katsay?s? kullan?lm??t?r. Yüksek bir Alfa de?eri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçe?in iç tutarlıl???n?n yeterli oldu?unu gösterir. Ölçek geli?tirme çal??mas? ba?lam?nda, bu katsay?n?n kabul edilebilir düzeyde oldu?u kabul edilmelidir.

Kararlılık (Test-Retest Reliability): Ölçe?in zaman içinde kararlı sonuçlar verip vermedi?ini belirlemek için test-tekrar test yöntemi de uygulanm?? olabilir. Bu yöntem, ö?rencilere farklı zamanlarda uygulanan test sonuçları arasındaki korelasyonu inceler.

Güvenirlilik analizlerine ait nicel de?erler (Cronbach Alfa katsay?s? vb.) için Yıldırım'ın (2018) yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yapı geçerlili?ini belirlemek amacıyla Faktör Analizi teknikleri kullanılm??tır. Ölçek geliştirme çal??malarında bu süreç iki aşamalı olabilir: Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA).

Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), ölçe?in faktör yap?s?n? keşfetmek için kullanılm??tır. Bu analiz, Sosyal Bilgiler dersine yönelik kayg?nın kaç temel boyuttan oluştu?unu ve hangi maddelerin hangi boyuta yüklendi?ini ortaya ç?karm??tır. Genellikle faktör yüklerinin 0.30 veya 0.40 üzerinde olması beklenir. Bu analizler sonucunda ölçe?in nihai madde say?s? ve alt boyutları belirlenmiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ise, AFA sonucu elde edilen faktör yap?s?n?n farklı bir örneklem üzerinde teorik modele ne kadar uydu?unu test etmek için kullanılm?? olabilir. DFA sonuçları (RMSEA, CFI, GFI gibi uyum indeksleri), ölçe?in faktör yap?s?n?n kabul edilebilir düzeyde uyumlu oldu?unu gösterir.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (Tipik olarak 4 veya 5 seçenekli, örneğin: Hiç Katılmıyorum - Tamamen Katılıyorum)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Ortaokul Ö?rencileri (Middle School Students)

Age Group: 10-14 yaş grubu (Genellikle 5., 6., 7. ve 8. Sınıf ö?rencileri)

Population Details: Ölçek, Türkiye Cumhuriyeti ortaokul ö?rencileri örnekleminde geliştirilmiştir. Uygulama örnekleminin detayları (büyüklüğü, coğrafi dağılımı vb.) yüksek lisans tezinde yer almaktadır.

Test Methodology: Kendi kendine raporlama (Self-report) yöntemiyle uygulanan bir anket

format?ndad?r. Bireysel veya grup uygulamas?na uygundur.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Akademik Ba?ar?, Ortaokul E?itimi, Kayg? Ölçümü, Sosyal Bilgiler Dersi, Güvenirlilik, Faktör Analizi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Yüksek lisans tezinde belirtilmemiştir.)

Affiliation Email addresses: yvzsez@gmail.com (Sorumlu Yazar İletişimi)

Correspondence Address: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Geliştirme çalışmaları için yap?ld??? kurum)

Şzinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2018

Şzinler ve Ücret: Ölçek, bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirildi?i için akademik amaçlı? kullan?mlarda genellikle yazar?n izni gereklidir. Ticari amaçlı? kullan?mlar için yazarla (Yavuz Y?ld?r?m) iletişime geçilmesi zorunludur. Ölçe?in orijinal versiyonuna ve detaylı? istatistiksel sonuçlar?na ula?mak için referans tez incelenmelidir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki bağlantıdan indirilebilir: ortaokul-ogrencilerinin-sosyal-bilgiler-dersine-yonelik-kaygilari-toad.pdf

Kaynaklar

Y?ld?r?m, Y. (2018). *Ortaokul Ö?rencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Kayg?lar?: Bir ölçek geliştirme çalışması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Ortaokul Ö?rencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Kayg?lar? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?e ait orijinal maddeler, sa?lanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Maddelerin tam listesi

için, referans olarak belirtilen Yavuz Y?id?r'm'?n 2018 tarihli yüksek lisans tezine (U?ak Üniversitesi) ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM